

Inspirationsmateriale til undervisning

Plejebarnets relation til plejefamiliens børn

45746

Udviklet af:
Irene Rasmussen
Klosterbanken 54
4200 Slagelse
Tlf.: 58548048/20692027

Plejebarnets relation til plejefamiliens børn

Grundlæggende undervisningsmateriale

1. Uddannelsesmålets sammenhæng til FKB/TAK

Uddannelsen ”Plejebarnets relation til plejefamiliens egne børn” hører til i den fælles kompetencebeskrivelse (FKB) nr. 2629, ”Pædagogisk arbejde med børn og unge”. Uddannelsen udbygger den tilhørende arbejdsmarkedsrelevante kompetence ”Medvirke til børns og unges udvikling”.

FKB'en kan findes på <http://efteruddannelse.dk> eller under ”Uddannelser” på www.epos-amu.dk.

Uddannelsesmålet er relevant for familieplejere.

Arbejdsfunktioner

I Danmark som i de øvrige nordiske lande er der lovgivet omkring godkendelse af plejefamilier og netværksfamilier. I tilknytning til denne lovgivning udsender ministeriet vejledning i, hvordan loven kan forvaltes. Af denne vejledning fremgår, at godkendelse af en plejefamilie gives på baggrund af en vurdering af familiens samlede forhold, herunder en vurdering af plejefamiliens egne børn. Vurderingen af plejefamilien sker bl.a. i form af flere samtaler, hvoraf familiens egne børn deltagere i den ene.

De seneste år har der været øget fokus på de vilkår, hvorunder plejefamiliens egne børn lever i en plejefamilie. Børnene fremstår som loyale og samarbejdsvillige og bliver beskrevet som sociale og hensynsfulde, hvilket kan blænde såvel forældre som fagfolk. Den vanskelige situation, plejefamiliens egne børn er i, bliver overset eller glemt, og børnene får ofte ikke den nødvendige opmærksomhed fra deres forældre eller de offentlige personer, der kommer i plejefamilien.

Voksne, der er vokset op i familier med plejesøskende, fortæller om deres oplevelse som eget barn af en plejefamilie. Af disse fortællinger fremgår, at de som børn har savnet kontakt med voksne, der viste interesse for deres situation. Der er nu fra flere sider (Familieplejen Danmark, Familiehøjskolen Skærgården i Herning) taget initiativ til at sætte fokus på plejefamiliens egne børn.

At være plejefamilie betyder, at egne børn inddrages i arbejdet med plejebarnet. Lige så vigtigt det er, at plejebarnet får opmærksomhed og omsorg, lige så vigtigt er det, at plejeforældrene ikke ”glemmer” deres egne børns behov til fordel for det måske mere problematiske plejebarns mere tydelige behov for opmærksomhed og omsorg. Plejeforældrene skal kunne håndtere forholdet mellem på samme tid at være på arbejde i hjemmet og være forældre for egne børn. Der kan ikke gives en opskrift på, hvordan disse hensyn tages i den enkelte familie. Det væsentlige er, at plejeforældrene er opmærksomme på deres egne børns situation og tager hånd om dette.

Plejebarnets relation til plejefamiliens børn

Grundlæggende undervisningsmateriale

Deltagerforudsætninger

Deltagerne vil have meget forskellige forudsætninger. Der vil være plejefamilier med begrænset erfaring, og plejefamilier med adskillige års erfaring med arbejdet som plejefamilie. De fleste deltagere vil være uden en pædagogisk grunduddannelse og uvant med at være i en undervisningssituation. Deltagerne vil være følelsesmæssigt optaget af, hvordan de i deres daglige arbejde som plejefamilie kan varetage omsorgen for deres egne børn.

Struktur

Det vil være hensigtsmæssigt, at deltagerne har deltaget i uddannelsen ”Familiepleje – pædagogik og samarbejde” og efterfølgende deltager i de øvrige AMU-uddannelser målrettet arbejdet med anbragte børn, f.eks. kurserne ”Tværfagligt samarbejde om plejebarnet”, ”Plejefamiliens samarbejde med barnets forældre” og ”Anbragte børns udvikling”.

2. Ideer til tilrettelæggelse

I tilrettelæggelsen skal der tages højde for, at deltagernes situation kan være meget forskellig. I undervisningen lægges der vægt på, at deltagerne får mulighed for at arbejde ud fra egne erfaringer. Undervisningen foregår i dialog med deltagerne.

Undervisningen bør i udstrakt grad være praksisorienteret. Dette betyder, at de teoretiske oplæg eksemplificeres, gerne med deltagernes praktiske eksempler. Det er vigtigt, at deltagerne arbejder med egne holdninger og forestillinger, da praksis erfaringsmæssigt tager udgangspunkt i disse.

Uddannelsen skal være procesorienteret, det er derfor en god ide, at det er den samme underviser under hele uddannelsen. Det kan anbefales, at en erfaren plejeforælder eller en voksen, der er vokset op som barn af en plejefamilie, inddrages i undervisningen.

Temaer

Kurset omhandler følgende temaer:

1. Præsentation og introduktion til uddannelsen
2. Når hjemmet bliver en arbejdsplads
3. De loyale børn

Plegebarnets relation til plejefamiliens børn

Grundlæggende undervisningsmateriale

4. Samtale med børn
5. Faglig udvikling – supervision
6. Afslutning – evaluering

Tema 1

Præsentation og introduktion til uddannelsen

Underviseren præsenterer sig selv og giver en kort introduktion til uddannelsens emner. Der lægges fra starten vægt på at få skabt en åben og tillidsfuld atmosfære. Deltagerne præsenterer sig selv og fortæller om egne erfaringer i arbejdet som plejefamilie.

Deltagerne drøfter indbyrdes i mindre grupper, hvilke forventninger de har til uddannelsen og hvilke emner de er optaget af, som de gerne ser belyst på uddannelsen. Efterfølgende samles deltageres forventninger i plenum med det formål at skabe fælles viden om deltageres måske samstemmende, måske forskelligartede forventninger til uddannelsen. Underviseren afstemmer vægtningen i undervisningen ud fra deltageres forventninger.

Tema 2

Når hjemmet bliver en arbejdsplads

Under dette tema drøftes den dobbelte rolle, familien har som ansat til at varetage omsorgen for det anbragte barn, og opgaven med at tilrette dagen i plejefamilien som et udviklingsorienteret miljø for plegebarnet – tillige med at familien skal leve sit familieliv, hvor familiens egne børn trives.

Temaer til drøftelse kan være:

Er alle i familien enige om, at familien skal modtage et plegebarn?

Hvilke spørgsmål gav beslutningen?

Hvad er det sværeste for jer som plejefamilie?

Hvad er familiens kompetence?

Hvordan er rollefordelingen i familien?

Hvilke forventninger, forestillinger og begrænsninger har jeg eller har jeg haft?

Hvad vil jeg ikke ændre?

Efter et oplæg kan der udvælges enkelte spørgsmål, som deltagerne drøfter i mindre grupper.

Plegebarnets relation til plejefamiliens børn

Grundlæggende undervisningsmateriale

Tema 3

De loyale børn

Efter en introduktion vises filmen ”De loyale børn”, der er udarbejdet af Familieplejen i Holbæk. Filmen varer ca. 20 min.

Efter filmen reflekterer deltagerne i plenum over de indtryk, filmen giver.

Efterfølgende arbejdes der i grupper ud fra følgende spørgsmål:

Hvad med egne børns særlige behov og situation?

Får egne børn noget eller nogle muligheder, plegebarnet ikke har eller har haft?

Får plegebarnet bredere eller snævrere rammer end egne børn, eller er det det samme?

Hvad med invitationer til familiesammenkomster?

Hvad med ritualer ved højtider – er de fortsat eller er de ændret?

Hvad med normer, regler og traditioner i forhold til egne børn og plejebørn?

Hvordan og hvornår taler I med jeres egne børn og deres liv med plejesøskende?

Kan egne børn sige fra over for plejesøskende?

Hvilke ressourcer hos jeres egne børn kan indgå i arbejdet med plegebarnet?

Hvordan kan I anerkende jeres egne børn for deres arbejde som rollemodeller for plegebarnet?

Gruppedrøftelserne afsluttes med en fælles opsamling i plenum, hvor underviseren fremdrager evt. fælles dilemmaer.

Tema 4

Samtale med børn

Under dette emne introduceres metoder til, hvordan deltagerne kan blive bedre til at tale med børn. Hvordan deltagerne kan føre en udviklingsorienteret samtale med et barn, hvilket betyder, hvordan de kan tale med børn, så børnene lytter – og hvordan de kan lytte til børn, så børnene taler.

I dette tema indgår også – at forstå, hvad barnet forstår, samt aktiv lytning og refleksion.

Deltagerne får en gruppeøvelse, hvor de har en samtale. Se afsnittet ”Opgaver og undervisningsmaterialer”.

Tema 5

Faglig udvikling – supervision

Med udgangspunkt i deltagernes erfaringer drøftes det, hvordan plejefamilien i det daglige kan være opmærksom på egne børns behov for omsorg og opmærksomhed

Plegebarnets relation til plejefamiliens børn

Grundlæggende undervisningsmateriale

fra dem som forældre. Under dette emne indgår, hvorledes plejefamilien kan inddrage familiens egne børns ressourcer i arbejdet med plegebarnet, og hvordan plejefamilien kan beskytte egne børn i deres samvær med plegebarnet og evt. dets forældre.

Emnet indeholder et oplæg om nødvendigheden af åbenhed på godt og ondt for egne børns, plegebarnets og parforholdets skyld samt et oplæg om muligheden for at få supervision eller støtte i arbejdet med plegebarnet, herunder egne børns situation.

Tema 6

Afslutning – evaluering

Uddannelsen afsluttes med en fælles opsamling af forløbet og en evaluering af selve uddannelsen.

Et tema for opsamling kan være, at hver deltager nævner 1 - 2 udsagn/emner/oplevelser fra denne uddannelse, der vil få betydning for det fremtidige arbejde som netværksplejefamilie.

Underviseren kan foreslå, at deltagerne drøfter muligheden for at etablere et eller flere netværk blandt deltagerne, således at deres børn kan møde andre børn med plejesøskende med det formål at drøfte deres oplevelser samt udveksle erfaringer.

3. Opgaver og undervisningsmaterialer

Deltagerne deles i grupper á 3 personer, hvor de på skift afprøver følgende 3 roller: 1. Den der fortæller, 2. Den der lytter, 3. Den der observerer.

Fortælleren fortæller om en samtale med et barn, hvor samtalen gik i stå, uden at formålet med samtalen blev opfyldt. Fortælleren fortæller, hvad han i dag ville gøre anderledes i forhold til den beskrevne samtale.

Den, der lytter, lytter til historien og stiller uddybende spørgsmål til historien og følelserne i historien.

Den, der observerer – iagttager forløbet og giver efterfølgende tilbagemelding til de 2 øvrige på, hvordan de agerede i deres roller.

Plejebarnets relation til plejefamiliens børn

Grundlæggende undervisningsmateriale

4. Litteraturliste mv.

Birthe Laursen	Kærlighed og næstekærlighed - om leveforholdene for plejefamiliens egne børn. Familieplejen Danmark 1998.
Haldor Øvreeide	At tale med børn. Hans Reitzels forlag. 2000.
Jesper Juul	Dit kompetente barn. Schönberg, 1995.
Puk Draiby	Når familie er et job. Samtaler med plejeforældre. 2001.
Flemming Nielsen	Undersøgelse af familieplejebragte børn i Københavns kommune (2002).
Socialpædagogernes Landsforbund	Familieplejere. SL's portræt af plejefamilien nu – og med anbefalinger til fremtiden. 2006.
- Filmen "De loyale børn" er udgivet af Familieplejen i Holbæk.